

Η πρόληψη στον χώρο εργασίας όσον αφορά τα ολισθήματα και τα παραπατήματα

Τα ολισθήματα, τα παραπατήματα και οι πτώσεις ⁽¹⁾ αποτελούν την μεγαλύτερη αιτία ατυχημάτων σε όλους τους κλάδους, από τη βαριά βιομηχανία μέχρι την εργασία γραφείου. Στα κράτη μέλη έχει διαπιστωθεί ότι αποτελούν την κύρια αιτία ατυχημάτων που καταλήγουν σε απουσία από την εργασία άνω των 3 ημερών ⁽²⁾.

Οι κίνδυνοι ατυχήματος είναι μεγαλύτεροι για τους απασχολούμενους στις **Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)**, ιδίως για εκείνους που απασχολούνται σε επιχειρήσεις μικρότερες των 50 εργαζομένων. Η χρήση **μέτρων απλού ελέγχου μπορεί να μειώσει τον κίνδυνο τραυματισμών από ολισθήματα και παραπατήματα**. Οι συμβουλές στο παρόν θεματικό δελτίο ισχύουν για όλους τους τύπους και τα μεγέθη επιχειρήσεων.

Η ευθύνη των εργοδοτών

Οι προδιαγραφές που καθορίζονται στις ευρωπαϊκές οδηγίες ⁽³⁾ (σχετικά με τον χώρο εργασίας, την σήμανση ασφαλείας, τον εξοπλισμό ατομικής προστασίας και το πλαίσιο για την ασφάλεια) και αφορούν την πρόληψη των ολισθημάτων και παραπατημάτων, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- Εξασφάλιση, κατά το δυνατόν, ότι οι **χώροι εργασίας** λαμβάνουν επαρκές φυσικό **φως** και διαθέτουν τον κατάλληλο εξοπλισμό τεχνητού φωτισμού που απαιτείται για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων.
- Εξασφάλιση ότι το **δάπεδο του χώρου εργασίας** δεν παρουσιάζει επικίνδυνα εξογκώματα, οπές ή απότομη κλίση και είναι στερεό, σταθερό και αντιολισθητικό
- Παροχή **σήμανσης για την ασφάλεια και/ή την υγεία**, όπου δεν είναι δυνατή η αποφυγή του κινδύνου ή η ικανοποιητική μείωσή του με προληπτικά μέτρα
- Παροχή **εξοπλισμού ατομικής προστασίας** (π.χ. προστατευτικά υποδήματα) αναλόγως των κινδύνων, όπου αυτοί δεν μπορούν να αποφευχθούν με άλλα μέσα. Ο εξοπλισμός πρέπει να είναι άνετος, να συντηρείται σωστά και να μην έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση άλλων κινδύνων
- Τήρηση ενός **γενικού πλαισίου** για τη διαχείριση της ασφάλειας και της υγείας, στο οποίο περιλαμβάνονται: εκτίμηση και πρόληψη του κινδύνου, προτεραιότητα στη λήψη συλλογικών μέτρων για την εξάλειψη των κινδύνων, διαβούλευση με τους εργαζόμενους, παροχή πληροφόρησης και κατάρτισης και, συντονισμός σε θέματα ασφαλείας με τους εξωτερικούς συνεργάτες

Οι ελάχιστες προδιαγραφές που καθορίζονται στις οδηγίες έχουν ενσωματωθεί στις **εθνικές νομοθεσίες**, οι οποίες μπορεί να περιλαμβάνουν και συμπληρωματικές απαιτήσεις.

Η διαβούλευση με το εργατικό δυναμικό είναι μία από τις απαιτήσεις. Η αξιοποίηση των γνώσεων τους βοηθά στον ακριβή προσδιορισμό των κινδύνων και στην υλοποίηση εύχρηστων λύσεων.

Η διατήρηση ενός υγιεινού και ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος δεν είναι μόνον ευθύνη της διοίκησης. **Οι εργαζόμενοι** έχουν επίσης ευθύνη να συνεργάζονται και να μεριμνούν για τη δική τους ασφάλεια και των άλλων, τηρώντας τις οδηγίες που λαμβάνουν στο πλαίσιο της κατάρτισης που τους παρέχεται. Ο κάθε ένας πρέπει να ενθαρρύνεται να συμβάλλει στην βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας.

Πρόληψη ατυχημάτων - Διαχείριση κινδύνων

Ένα καλό σύστημα διαχείρισης της ασφάλειας και της υγείας προλαμβάνει τα ατυχήματα:

- Με τον προσδιορισμό των τομέων που παρουσιάζουν προβλήματα
- Με τη λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή τους

- Με τον έλεγχο αποτελεσματικότητας των δράσεων που αναλαμβάνονται

Μια συνήθης διαδικασία περιλαμβάνει ορισμένα στάδια:

Προσδιορισμός των προβλημάτων και σχεδιασμός

Προσδιορίζονται οι βασικοί τομείς κινδύνου για ολισθήματα, παραπατήματα και πτώσεις - π.χ. ανώμαλα δάπεδα, ανεπαρκώς φωτισμένες σκάλες - και καθορίζονται οι στόχοι για τη βελτίωση. Επιλέγεται ο εξοπλισμός και καθιερώνονται πρακτικές εργασίες οι οποίες επιτρέπουν την πρόληψη ή τον έλεγχο αυτών των κινδύνων.

Οργάνωση

Πρέπει να καθορίζονται σαφώς οι αρμοδιότητες με τις οποίες θα διασφαλίζεται η ασφάλεια και η υγεία στους διαφορετικούς τομείς εργασίας.

Έλεγχος

Ο έλεγχος είναι απαραίτητο προκειμένου να διασφαλίζεται ότι οι πρακτικές εργασίες και οι διαδικασίες εφαρμόζονται σωστά. Πρέπει να τηρούνται αρχεία καθηκόντων, όπως ο καθαρισμός και οι εργασίες συντήρησης.

Παρακολούθηση και εξέταση

Απαιτείται περιοδική εξέταση. Μειώνεται ο αριθμός των ατυχημάτων; Διαπιστώνονται λιγότεροι πιθανοί κίνδυνοι κατά τις επιθεωρήσεις για την ασφάλεια;

Οι εργοδότες καλούνται να εκτιμούν τους κινδύνους στους οποίους εκτίθενται τόσο οι εργαζόμενοι όσο και οι τρίτοι (συμπεριλαμβανομένων των επισκεπτών, των εξωτερικών συνεργατών και του κοινού), οι οποίοι μπορεί να υποστούν βλάβη από την εργασία που εκτελούν. Οι κίνδυνοι ολισθήματος και παραπατηματος είναι ανάμεσα σε αυτούς που πρέπει να εξετάζονται. Η εκτίμηση των κινδύνων πρέπει να υποβάλλεται σε έλεγχο και να ενημερώνεται τακτικά, καθώς επίσης και κάθε φορά που σημειώνονται σημαντικές αλλαγές, όπως η καθιέρωση νέου εξοπλισμού ή διαδικασιών.

Καλή πρακτική εργασίας

Ο στόχος, όπου αυτό είναι δυνατόν, πρέπει να είναι η **εξάλειψη** του κινδύνου στην πηγή (π.χ. με τη διόρθωση ανώμαλων επιφανειών του δαπέδου). Άλλη προτιμώμενη δυνατότητα είναι η **αντικατάσταση** (π.χ. με τη χρήση εναλλακτικής μεθόδου καθαρισμού του δαπέδου), η οποία θα ακολουθείται από την τοποθέτηση **διαχωριστικού** (π.χ.

/NFS

⁽¹⁾ Ως πτώσεις νοούνται «οι χαμηλές πτώσεις» από ύψος μικρότερο των 2 μέτρων

⁽²⁾ Η κατάσταση της επαγγελματικής ασφάλειας και υγείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση - Πιλοτική μελέτη 2000. Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία. ISBN 92-95007-06-9

⁽³⁾ Η διεύθυνση <http://europe.osha.eu.int/legislation/> παρέχει συνδέσεις με τη **νομοθεσία της ΕΕ**, στοιχεία σχετικά με τις κατευθυντήριες οδηγίες της Επιτροπής για τις ΜΜΕ και την αξιολόγηση του κινδύνου, καθώς και συνδέσεις με τους δικτυακούς τόπους των κρατών μελών όπου μπορεί να αναζητηθεί η **εθνική** νομοθεσία εφαρμογής των οδηγιών και των κατευθυντήριων γραμμών.

Οι πληροφορίες που περιέχονται στο παρόν θεματικό δελτίο δεν αντικαθιστούν τα επίσημα κείμενα της Κοινότητας ή των κρατών μελών.

με τη χρήση εμποδίων ώστε οι εργαζόμενοι να μην διέρχονται από υγρά δάπεδα). Το τελικό μέτρο πρόληψης είναι η **ατομική προστασία** (π.χ. τα υποδήματα με αντιολισθητικές σόλες). Η χρήση εξοπλισμού ατομικής προστασίας πρέπει να είναι η τελευταία μορφή προστασίας που θα ληφθεί αφού έχουν εξαντληθεί όλα τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα. Υπάρχουν συχνά απλά αλλά αποτελεσματικά μέτρα για τη μείωση ή την εξάλειψη του κινδύνου ολισθημάτων και παραπατημάτων. Στα προληπτικά μέτρα που μπορούν να εξεταστούν, περιλαμβάνονται :

Τήρηση της τάξης - Η έλλειψη τάξης και η γενική ακαταστασία είναι η κύρια αιτία των ολισθημάτων και παραπατημάτων. Διατηρείτε το εργασιακό περιβάλλον καθαρό και τακτικό και αφαιρείτε κάθε είδους αντικείμενα από το δάπεδο και τους διαδρόμους. Απομακρύνετε τακτικά τα απορρίμματα για να μην συσσωρεύονται.

Καθαριότητα και συντήρηση - Η τακτική καθαριότητα και η συντήρηση ελαχιστοποιούν τους κινδύνους. Τα απορρίμματα πρέπει να απομακρύνονται τακτικά και οι χώροι εργασίας να διατηρούνται καθαροί. Οι μέθοδοι καθαριότητας και ο εξοπλισμός πρέπει να είναι κατάλληλοι για την επιφάνεια για την οποία χρησιμοποιούνται. Προσέξτε, ώστε κατά την καθαριότητα και συντήρηση, να μην δημιουργούνται νέοι κίνδυνοι για ολισθήματα και παραπατηματα.

Φωτισμός - Εξασφαλίστε επαρκή φωτισμό. Η λειτουργία και η θέση των φωτιστικών σωμάτων πρέπει να εξασφαλίζει ομοιόμορφο φωτισμό σε ολόκληρη την έκταση των χώρων εργασίας και να επιτρέπει τον ευκρινή εντοπισμό όλων των πιθανών κινδύνων, π.χ. εμπόδια και κηλίδες. Ο φωτισμός πρέπει να είναι τέτοιος που να επιτρέπει την ασφαλή διέλευση στις κτηριακές εγκαταστάσεις. Ενδεχομένως να απαιτείται εξωτερικός φωτισμός, δεδομένου ότι οι εξωτερικοί χώροι εργασίας πρέπει να φωτίζονται επαρκώς.

Δάπεδα - Τα δάπεδα πρέπει να ελέγχονται για βλάβες σε τακτική βάση και να συντηρούνται, οπότε αυτό είναι αναγκαίο. Οι πιθανοί κίνδυνοι ολισθημάτων και παραπατημάτων τους οποίους πρέπει να αναζητείτε περιλαμβάνουν οπές, ρηγματώσεις, χαλαρούς τάπητες και χαλιά. Σε κάθε μέρος, η επιφάνεια του δαπέδου πρέπει να είναι κατάλληλη για την εργασία που εκτελείται, π.χ. μπορεί να πρέπει να είναι ανθεκτική σε έλαια ή χημικές ουσίες που χρησιμοποιούνται στις διαδικασίες παραγωγής. Η επένδυση ή η χημική επεξεργασία των υφιστάμενων δαπέδων μπορεί να βελτιώσει τις αντιολισθητικές ιδιότητές τους. Τα δάπεδα πρέπει να διατηρούνται καθαρά.

Σκάλες - Πολλά ατυχήματα οφείλονται στις σκάλες. Οι κουραστές, οι αντιολισθητικές επενδύσεις, η καλή ορατότητα, τα αντιολισθητικά σημάδια στο μπροστινό άκρο των σκαλοπατιών και ο επαρκής φωτισμός μπορούν να βοηθήσουν στην πρόληψη των ολισθημάτων και παραπατημάτων στις σκάλες. Διάφορες αλλαγές στην κλίση της επιφάνειας, όπως οι ράμπες, συχνά δεν γίνονται αντιληπτές. Πρέπει να διαθέτουν επαρκή σήμανση καθώς και τις κατάλληλες πινακίδες ασφαλείας.

Κηλίδες - Καθαρίζετε αμέσως τις κηλίδες χρησιμοποιώντας τις κατάλληλες μεθόδους καθαριότητας (ενδεχομένως να απαιτείται χημικός καθαρισμός). Χρησιμοποιείτε προειδοποιητικές πινακίδες όπου το δάπεδο είναι υγρό και υποδεικνύετε εναλλακτικές διαδρομές. Ποια αιτία δημιούργησε την κηλίδα - μπορούν οι μέθοδοι εργασίας ή ο χώρος εργασίας να αλλάξει ώστε να ελαχιστοποιήσει την ύπαρξή τους;

Εμπόδια - Όπου είναι δυνατόν, τα εμπόδια πρέπει να απομακρύνονται για να προλαμβάνονται τα παραπατηματα. Όπου δεν είναι δυνατή η απομάκρυνσή τους, πρέπει να χρησιμοποιούνται κατάλληλοι φραγμοί και/ή προειδοποιητικές πινακίδες.

Απλωμένα καλώδια - Τοποθετήστε τον εξοπλισμό κατά τρόπο ώστε τα καλώδια να μην διασχίζουν τους χώρους διέλευσης των πεζών. Χρησιμοποιήστε επενδύσεις καλωδίων για την ασφαλή σταθεροποίησή τους σε επιφάνειες.

Υποδήματα - Οι εργαζόμενοι χρειάζονται υποδήματα κατάλληλα για το εργασιακό τους περιβάλλον. Λάβετε υπόψη σας το είδος της εργασίας, την επιφάνεια του δαπέδου, τις συνήθεις συνθήκες που επικρατούν στα δάπεδα, καθώς και τις αντιολισθητικές ιδιότητες της σόλας των υποδημάτων.

Εξωτερικοί χώροι εργασίας - Οι εξωτερικοί χώροι εργασίας πρέπει να οργανώνονται κατά τρόπο ώστε να ελαχιστοποιούνται οι κίνδυνοι

ολισθημάτων και παραπατημάτων, π.χ. με αντιολισθητικά μέτρα σε συνθήκες πάγου και κατάλληλα υποδήματα.

Εξερεύνηση λύσεων - Πρόληψη στην πράξη

Η περιπτωσιολογική μελέτη δείχνει το όφελος που προκύπτει από την λήψη απλών μέτρων πρόληψης. Πιο κάτω περιγράφεται το ατύχημα που οδήγησε στην ανάληψη δράσης. Οι επιχειρήσεις μπορούν ωστόσο να διδαχθούν από περιστατικά αυτού του είδους και να δρουν προληπτικά ώστε να αποφεύγουν παρόμοια ατυχήματα στις εγκαταστάσεις τους. **Η μείωση της εμφάνισης ολισθημάτων και παραπατημάτων μπορεί συχνά να επιτευχθεί με μικρό ή και με καθόλου κόστος.**

Περιπτωσιολογική μελέτη

Ένας εργαζόμενος παραπάτησε πάνω σε έναν σωλήνα πεπιεσμένου αέρα που είχε αφεθεί απλωμένος σε ένα στενό διάδρομο του κτηρίου. Η γραμμή τροφοδοσίας αέρα δεν είχε τοποθετηθεί στη θέση της μετά τη χρησιμοποίησή της. Ο διάδρομος ήταν κακοφωτισμένος και το επεισόδιο συνέβη τη νύχτα. Ύστερα από έρευνα της εταιρείας, τοποθετήθηκαν προβολείς στα σημεία που ήταν ανεπαρκώς φωτισμένα και μετακινήθηκε σε άλλη θέση η γραμμή τροφοδοσίας και ο σωλήνας. Σήμερα παρέχεται σε όλο το προσωπικό ενημέρωση για θέματα ασφάλειας και κατάρτιση τήρησης της τάξης.

Περαιτέρω πληροφορίες/ Πηγές αναφοράς

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την καλή πρακτική στον τομέα της διαχείρισης ασφαλείας διατίθενται στον δικτυακό τόπο του Οργανισμού <http://osha.eu.int>. Όλες οι δημοσιεύσεις του Οργανισμού μπορούν να ληφθούν ηλεκτρονικά δωρεάν. Η «*Πρόληψη ατυχημάτων που σχετίζονται με την εργασία*» αποτελεί το θέμα της Ευρωπαϊκής Εβδομάδας για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία η οποία διοργανώνεται από τα κράτη μέλη τον Οκτώβριο του 2001, ενώ περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στη διεύθυνση <http://osha.eu.int/ew2001/>. Ο δικτυακός τόπος του Οργανισμού παρέχει συνδέσεις με τις αντίστοιχες *θέσεις των κρατών μελών* όπου μπορεί να αναζητηθεί η σχετική εθνική νομοθεσία και οι κατευθυντήριες γραμμές περί ολισθημάτων και παραπατημάτων: <http://gr.osha.eu.int/>

